

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

Dominica secunda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

ne. q̄ descēdens in ascalonē
id est. in infernuz. occidit ibi
xxx. viros. i. p̄tē demonū.
z ablati vestibz innocentie
q̄s nob̄ abstulerāt. dedit su/
is p̄nubis z amicis ad nupti/
as inuitatis. H̄ est p̄lis xp̄ia
nis. Nuptie iocūder exul
tabiles erunt in patria. z ille
sunt nuptie agni. de q̄bz apo
ca. xix. Gaudeam⁹ z exulte/
mus z dem⁹ gl̄iam ei. qz ve/
nerūt nuptie agnizē. De sūt
nuptie a quibz fatue p̄gines
excludūt. z prudētes admit
tunt. Dat. xxv. Et q̄ para/
te erant intrauerūt cū eo ad
nuptias zc. Beati qui para/
ti sunt ad tales z tantas nu/
ptias puenire z introduci.

In p̄mis aqua cōmercij
carnalis. diuio miraculo se/
pe cōuertit in vinum pudici
cie z p̄tinentie p̄iugalis. vt q̄
h̄nt vxores sint tanq̄ nō ha/
bentes. sed p̄tinetiuz se lege
vinciētes Zach. ix. Quid bo
nū aut qd̄ pulchrū eius nisi
frumētū electoz. z vinū ger/
minās p̄gines. i. castos z cō
tinētes. In sc̄dis nuptijs
aqua effuse libidins. vertet
in vinū diuine ire z indigna
tiōis. Apoca. xvj. Date ei ca/
licē vini indignatiōis ire dei

om̄ipotentis. Ps. Fel draco
nū. i. demonū. vinum eozuz.

In tercijs nuptijs. aq̄ la/
chrymaz z dolorz. p̄uertit in
vinū celestis p̄solatiōis. z spūs
sa. feruoz. Prouer. xxxj. Da
te sicerā merētibz z vinū his
q̄ amaro sunt aīo. z bibant z
obliuiscant egestatis s. z do
loris sui nō recordēt ampli⁹.

In q̄rtis nuptijs. aq̄ mi/
serie vite p̄ntis. p̄uertit in vi
nū eterne felicitatis. iocū dita/
tis z exultatiōis. Cañ. j. In/
trodixit me rex in cellaria s.
exul. z le. in te. me. vbez t. sup
vinū. rec. di. te. Igit̄ in cha/
na galilee. i. i zelo trāsmigra
tionis fient he nuptie. quia
hī digni sunt christo. qui fer
uore deuotiōis. de vicijs ad
virtutes. de terra ad celos
transmigrant. Apoca. xix.
Scribe. Beati qui ad cenā
nuptiarum vocati sunt. Ad
quam cenam nos perducet
qui sine zc. Amen.

Dominica secunda.

Blite es

n se prudētes apud
vosmetipsos zc.

Ro. xij. Quadruplex est pru
dētia. nōi. carnis diaboli et

spiritus. Unde s. Tres sunt pru-
dentes. mundus. caro. demō
apud se. Preualet his humi-
lis prudentia spūalis. Pru-
dētia mūdi est astutia acqui-
rendi tpalia q̄cūq; modo. s.
p fas z nefas. Poeta. Unde
habeas nemo q̄rit. sed opoz-
tet h̄re. In hac arte student
feneratoros. vsurarij z cam-
psores. z fere toti mūdi ne-
gociatores. Baruch. iij. Fi-
lij agar exq̄sierunt prudenti-
am q̄ de terra est negociato-
res t̄re themā. qd̄ angustia ī
terp̄tatur. Agar solēnitas vi-
giliarū. qd̄ mercatorib; h̄ue-
nit. z fabulatores z exq̄sito-
res intelligentie. qd̄ causidi-
cis cōuenit z iuristis. qui le-
ges. decreta z decretales q̄si
fabulas recitāt. Ps. Narra-
uerunt mihi iniq̄ fabulatio-
nes sed nō vt lex tua. Unde se-
quit. Viā aut sapiētie nescie-
runt. Et quare s. Quia om-
ne studiū suū ad lucrū com-
ponūt. estimātes q̄stum pie-
tatē. Sap. xv. Estimauerūt
puersationē vite cōpositam
ad lucrū. z oportere vnde cū
q; etiā ex malo acquirere. s.
Tbimo. vj. Qui volūt diui-
tes fieri zc. ps. Veruntū va-
ni filij boīm. mēdaces si. bo.

in state. zc. Quantū autē ta-
les pficiant in scōla mundi
oñdit dñs Luce. xvij. Filij
hui⁹ seculi prudentiores sūt
filij luc̄ ī generatōe sua. qz
solliciti⁹ z ardenti⁹ mūdani
querūt tpalia et transitoria
bona. q̄ viri sancti z religio-
si eterna. Frequēter em̄ acci-
dit qd̄ vn⁹ mercator plus su-
stinet laboris incōmodi z pe-
riculi in vno transitu maris
q̄ vno mense finit. q̄ mona-
chus in claustro om̄ib; die-
bus vite sue. z in labores no-
stros magni ponderam⁹ et
deo ipos iproperam⁹. Isaie
lyij. Quare ieiunauimus z
n̄ asperisti. bumi. a. n. z nō. zc

Prudentia carnis est de-
lectatio carnaliū voluptatū
scz laute comedere et bibere
zmolliter cubare. pulchre in-
duti z ludis atq; spectaculis
ociari. De q̄b; Proverb. vij.
Interui funib; lectū meum
ad mollitē dormiēdū. Stra-
ui tapetib; ex egypto ad pul-
chre apparendum. Cōspersi
cubile meum myrrba z aloē
z cynamomo ad bene red o-
lendū. Ponunt tñ hic due
species amare et vna dulcē.
qz in om̄i ope carnali pl⁹ est
amaritudinis q̄ voluptatē.

2

sentia
 Apotheca pl^o aloes q̄ mel-
 lis habet. veni, inebriemur
 vberib^o. In q̄ notat habun-
 dantia carnaliū voluptatū.
 z fruamur cupi^o amplexib^o.
 in q̄ notat inherētia deside-
 rior^o. Sed q̄s finis istoruz.
 Donec sagitta. i. acuta snia
 districti iudicis trāffigat iecur ei^o zc. Iecur est sedes a-
 moris. Treno. iij. Effusus ē
 i terra iecur meū zc. In hac
 arte student luxuriosi. impu-
 dici. gulosi. molles z delica-
 ti. q̄ quantū pficiant d^o Isa.
 xxij. Ecce gaudiū z leticia oc-
 cidere vitulos. iugulare arie-
 tes. comedere carnes. z bibe-
 re vinū. Et eiusdē. lvj. Veni-
 te sumam^o vinum. z implea-
 mur ebrietate. z erit sicut ho-
 die. ita z cras. z multo ampli-
 us. Qd̄ q̄s grauis delicti sit
 ostendit̄ mor. cuz subdit̄ ca.
 xxij. Si dimittet̄ iniquitas
 hec vobis donec moriamini.
 Frequenter em̄ accidere
 solet q̄ gulosi z voraces mor-
 te subitanea pcutiuntur. vel
 vsum lingue z rōnis pdunt
 ne valeant pfiteri. Isidor^o.
 Sicut om̄es carnales cupi-
 ditates abstinētia rescanf.
 ita om̄es anīe virtutes eda-
 citatis vicio destruunt. In

de est q̄ princeps cocoz mu-
 ros hierusalē subuertit. qz z
 venter cui seruit a cocis. vir-
 tutes anīe destruit. Pru-
 dētia diaboli est versucia de-
 cipiendi gen^o humanū. Un̄
 Bene. iij. Serpens erat cal-
 lidior cunctis anīantib^o ter-
 re. et. ij. Corinth. xj. Timeo
 ne sicut serpens decepit euā
 z seduxit astutia sua. ita cor-
 rumpant̄ sensus v̄ri a simpli-
 citate q̄ est i christo iesu. Flo-
 rabilit̄ dicit apls. corrūpanf
 sensus v̄ri zc. Per sensus ei
 carnis morbo irrepit̄ mentis
 Unde p̄phetam dñs dicit
 Hiere. j. Om̄es cognatiōes
 terre ab aquilone venient. z
 ponet vnusq̄sq̄ soliuū suum
 in introitu portaz hierusa-
 lem. Regna aquilonis vicia
 sunt q̄ sedes suas in portis
 hierusalē ponūt qñ p̄ sensus
 carnis labem anīe ingerūt.
 Ideoqz in ip̄is portis. id ē
 in ip̄is sensib^o regnāt. Neqz
 em̄ peccam^o aliunde. nisi vi-
 dendo. audiēdo. odorando.
 gustando. tangendo. Unde
 z alibi dicit̄. Extranei ingre-
 diebant̄ p̄ portas ei^o. z super
 hierl̄m mittebāt sortē. Per
 extraneos imūdos spūs ac-
 cipere debem^o. q̄ tāqz p̄ por-
 3
 6

tas. ita p sensus carnis ani/
mā irrepunt. z eam illicito
deuincunt. Diabolus enim
serpens est lubricus. cuius si
capiti. i. prime tēptationi nō
resistit. totus in interiora cor/
dis dum nō sentit illabitur.
Itē Isido. De diabolo quō
pfiat in arte sua oñdit. di/
cens. Diabolus quādo deci
pere quēpiam qrit. vniuscu/
iusqz naturā attendit. z inde
se applicat vbi aptū hoīem
ad peccandū aspexerit. et ex
ea parte eum temptat qua p
excrecentē humorē facile in
cliare ad vicia cōspicit. vt fm
humoris cōspersionē adhi/
beat z tentationē. more bala
am q in figura diaboli ptra
populū dei ex ea parte pre/
cepit pncipio sus p̄tendere la
queos. ex q sensit eos facile
lapsuros. Ps. Laqueū pa/
rauerūt p. m. Cōtra has
prudētias est prudētia spi
ritus anie rōnalis. id est. ab/
stinētia a malis z exercita/
tio in bonis. vt sciat hō con/
uersari in medio natiōis hu
ius prave z puerse. sicut di/
cit Phil. iij. Qui effectus p
p̄trariū triū prudētiarum
istarū ostēdit. Jaco. iij. Sa/
pientia q de sursum est zc.

Primū quidē pudica est.
z hoc ptra luxuriā Glo. Nisi
pudicia sedeat i mēte. nul/
la pfectio sequit in ope. Ig/
nis est em vsqz ad p̄sumatio
nē deuorans z omnia eradi/
cans genimina. Job. xxx.
Pacifica. z hoc cōtra carnis
rebellionē z repugnantia. si/
cut dicit in epla. Si fieri po
test qd ex vobis est cū omni
bus homibz pacē habentes
Modesta. z hoc ptra aua
ricia que modū nescit. Pro/
verb. xxiij. Noli laborare vt
diteris. sed prudētie tue po
ne modū. i. sollicitudinē tue
pone modū. Suadibilis
id est. flexibilis et inclinabil
p̄silijs z p̄suasionibz amicoz
z sociozuz. vt petrus paulo.
Moyses iethro. Naaman
syrus famulis z seruis suis.
Unde et hic. Utile cōsiliuz
domin⁹ ne despice serui. et h
contra superbā que despi
cit doceri z instrui Bonis
p̄sentiens. z hoc cōtra inui
diam q aliozuz bona videre
nō potest. Eccī. xiiij. Nequā
est oculus inuidi auertēs fa
ciem. a bono. s. alteri⁹ qd nō
pōt videre sine magno dolo
re. Plena miscōia z fructū
bus bonis. ptra elemosyna

rum detentores. Act. ix. de
thabita. q̄ plena erat opib⁹
bonis z elemosynis. Ju/
dicans sine simulatōe. S̄ gu/
lam q̄ sub p̄textu necessitat̄
deserit iudiciū sobrietatis. z
acq̄escit simulatōni carnis.
Hec sunt studia prudentie
sp̄ialis. z bi p̄fectus eorū. q̄/
rū doctor z p̄pagator est spi/
ritus san. Joh. xvj. Cū vene/
rit para. sp̄s veri. ille v. do/
cebit om̄ia. Amen.

De eadem dñica.

Domine si

vis potes me mū
dare zc. Dat. viij

Mundat̄ hō a lepra pecca/
ti q̄ttuor modis. videlicet re/
generatiōe baptismali. cōtri/
tione penitēciali. oꝛone p̄tua/
li. z tribulatiōe tpali. Uñ s̄.
Quattuor vnda. sin⁹. sunt s̄
oratio. tact⁹. Per q̄ p̄cti pote/
rit tua lepra mederi. Le/
prosus igit̄ p̄ctōrē significat
q̄ corā deo z angelis ei⁹ fedi/
oz z abhomiabilior est oī le/
proso. z ideo eijciendus est a
castris filiorū isrl. Nume. v.
Precipe filijs isrl vt eijciant
de castris oēm leprosum zc.
Dor̄b em̄ p̄ragiosus ē. Et
ille vtiq̄ leprosus ē. q̄ mani

festē peccās alios malo exē/
plo p̄tarniat z corrūpit. Jsi/
do. Maior̄ est culpe manife/
ste q̄ occulte peccare. Dupli/
cit̄ ei reus ē q̄ apte delinq̄t.
qz agit z docet. de q̄b̄ Jsa. iij
Pctm̄ suū q̄i sodoma p̄dica/
uerūt zc. De p̄ma mūdact̄
one q̄ fit p̄ aquā regenerati/
onis d̄r Ezech. xxxvj. Effun/
dā sup vos aquā mūdaz. zc.
Aq̄ ista fons ē baptismi q̄ ex/
sanguie xp̄i tātā p̄tutē h̄z. vt
corp⁹ foris tingat z aīam in/
tūs ab oī p̄ctō abluat. Ori/
ginale pctm̄ tāte p̄ragiosū ē.
vt sil corp⁹ z aīam inficiat. z
paruulos nōdū baptizatos
eternis p̄ctis obliget z addi/
cat. Jsi. Pro solo reatu ori/
ginali luunt in inferno nup/
nati infantuli penas. si rena/
ti p̄ lauacrū nō fuerit. z h̄ iō.
q̄a baptism⁹ a pena eterna.
non a p̄sentis vite supplicio
liberat. Q̄ si a pena p̄senti
homines p̄ baptismū libe/
rarent. ip̄m putarent baptis/
mū premiū. nō illud eternū.
q̄ soluto reatu peccati. māet
tamen quedam temporalis
pena. vt illa vita feruenti⁹ in/
quirat. q̄ erit a penis oīb̄ ali/
ena. H̄eo tñ desperet q̄n a/
missa innocētia baptismali

deo p pñiaz valeat q̄cidie re
conciliari. Zacha. xij. Erit
fons patēs domui dauid zc
Hec mūdatio lepre p aquā
pfigurata fuit. iij. Reg. v. In
naaman syro q̄ mūdatus est a
lepra post. vij. lotiones zc.

De sc̄do modo q̄ est p con
tritionez pñialem d̄z in ps̄.
Ampli⁹ laua me ab iniquitate
mea. z a peccato meo mūda
me. Perficit aut̄ hec mūda
tio p contritionē. p̄fessionē z sa
tisfactionē. sic sanitas p me
dicinā pparatiuam purgati
uā. z p̄seruatiuā. Pctm̄ est le
pra q̄ purgat p cōfessionē. j.
Johis. j. Si p̄fiteamur pec
cata n̄ra z reliquerimus ea.
fidelis z iustus est de⁹ vt re
mittat nobis pctā n̄ra. Au
g⁹. Penitētia languores sa
nat. leprosos mūdatus. mortu
os suscitatus. sanitatē auget at
q̄ p̄seruat. Notandū tñ q̄ li
cet pñia sit bona. periculosa
tñ reputabit̄ si fuerit nimis
fera. Qui prauē viuēdo pe
nitentiā agit in mortis articu
lo. sicut ei⁹ dānatio incerta
est. sic z remissio dubia. Qui
ergo cupit cert⁹ esse in mor
te de indulgentia. san⁹ peni
teat. sanusq̄ p̄petrata scele
ra delectat. Sunt q̄ penitenti

bus sanitatē cito pollicent̄.
quib⁹ bene p̄p̄betā d̄z. Lu
rabant p̄tritionē filie popu
li mei cū ignomina. dicentes
pax pax. z nō erat pax. Cum
ignominia igif curat p̄tritio
nē q̄ peccati z nō legitime pe
nitenti p̄mittit securitatem.
Nullus em̄ nisi p legitimaz
z finalē pñiaz saluat̄. Quod
bene signatū habem⁹. Ero.
iij. vbi moyses ad p̄ceptum
dñi manū suā misit in sinū.
z attractā inuenit leprosam.
qz multi post pñiam recidi
uant. z iterū missam in sinuz
retraxit z erat sana. qz frequē
tia z p̄seuerantia pñie totali
ter aniaz sanat. De terciō
modo qui est p orationē vir
tualē. dicit̄ Leuit. xiiij. Hic
est ritus leprosi q̄ mundan
dus erit. Adducet̄ ad sacer
dotem. rogabitq̄ pro eo co
ram dño z faciet̄ sacrificiuz
p peccato zc. Hic multa tan
gunť que orationē nostram
virtuosam z efficacē redde
re poterunt si ad memoriā
passionis dominice reducā
tur. Deniq̄ p agnum et per
ouem saluator noster intel
ligitur. Iuxta illud Isa. liij
Tanq̄z ouis ad occisionem
ductus est. z sicut agn⁹ corā

tondēte se sic obmutescet zc.
 Per duos pullos colūbarū
 z p turturē gemina castitas
 corpīs ip̄i z anie. qz de spūs.
 pcept⁹ z virgo de h̄gine per
 mansit imaculat⁹. Per duos
 passerēs quorum vn⁹ imo/
 lat. alter liber auolare dimit
 titur sc̄tissima caro intelligit
 in q̄ tormentū mortis sustinu
 it. sed p̄ciosissima aīa ei⁹ diui
 nitati inseparabilē vnita ad i/
 fernū descendit. z in paradi
 so z vbiq̄ voluit fuit. Per
 tres decimas simile. corp⁹ z
 aīam z diuinitatē xp̄i intelli
 ge. q̄ d̄perse dicunt oleo. qz
 de⁹ p̄ vnxit eū spūs sc̄tō. Per
 lignū cedrinū intellige crucē
 lignū. qd̄ ad l̄fam p̄ aliq̄ par
 te sui erat de cedro cōpositū
 Per coccū siue h̄miculū me
 ditare in oīone tua purpure
 um vestimētū in q̄ xp̄s illu/
 sus extitit z derisus. Per yso
 pū potū amarissimū. qn̄ spō
 giam aceto implētes. z yso/
 pō calamū circūponētes. da
 bant ei bibere. Per vas ficti
 le corpus ip̄i⁹ tenerū suppli
 cīs p̄sumptū. Ps̄. Aruit tā/
 q̄ testa h̄tus m. zc. Per aq̄s
 viuas recordare q̄lic de late
 re ei⁹ exiit san. z aq̄. Vel ex
 oculis sicut dicit ap̄ls. q̄ cū

clamore validoz lachrymis
 emisit sp̄m zc. Nec munda
 tio lepre p̄figurata fuit i ma
 ria que ad p̄ces moysi reddi
 ta est sanitati De q̄rto mo
 do q̄ est p̄ tribulationē tpa/
 lem d̄r Malach. iij. Sede
 bit p̄flans z emūdans argē
 tū z purgabit filios leui. i. ele
 ctos q̄s nō semp in purgato
 rio. sed q̄nq̄ purgat z emun
 dat in h̄ seculo p̄ penas z tri
 bulatiōes z multimodas ad
 uersitates. q̄ si patient feran
 tur pctā relaxant. Thob. iij.
 In tpe tribulatiōis pctā di
 mittis. Vñ in p̄nti euāgelio
 d̄r. Et extendēs manū suam
 tetigit eū. Nō em̄ a deo tan
 git cū ab eo corripit z aduer
 sitatib⁹ flagellatur. Job. ij.
 Mitte manū tuā z tāge os
 eius z carnē. Nō exponens
 Brego. in moral. ait. Aliq̄n
 peccator pcutit. vt absq̄ re/
 tractatione puniat. Sic pe
 riture indee dicit. Plaga inī
 mici p̄cussi te castigatōe cru
 deli zc. Aliq̄n vt corrigatur.
 sicut cuidā in euāgelio dicit
 Ecce sanus fact⁹ es. iam no
 li peccare ne deteri⁹ tibi ali
 quid p̄tingat. Verba em̄ sal
 uatoris indicant. qz peccata
 p̄cedentia habiti vim dolo

Dominica III

ris exigebant. Quādoq; nō p p̄terita culpa diluēda. sed p futura vitanda pcutit. qđ aperte Paulus ap̄tus de se testat. dicens. Ne magnitudo reuelationū extollat me. rē. Ne nim non ait extulit. sed ne extollat. ap̄te indicat. qđ p cussione illa ne eueniat cōpescatur. Rōnunq; vero quisq; nec p p̄terita nec p futura iniquitate pcutit. sed vt sola diuine p̄cutis potentia ex amputata percussioe monstret. Unde cū dño de ceco nato diceret. Rabbi. qđ peccauit hic aut parētes ei? vt cecus na. Rōdit. Neq; h peccauit neq; parētes eius. sed vt manifestent opera dei in illo. Amen.

Dominica tertia.

Plenitudo

p legē est dilectio. Roma. xij. Dilectio siue charitas dicit plenitudo legis. qz mouet ad implēda mandata legis. Item qz dirigit opa legis ad deum a qz in quo om̄is plenitudo bonorū. Item facit om̄ia q̄ lege precipiunt. z cauet que prohibent. Item qz ordinat il-

lum in q̄ est charitas ad deum. ad seipm. ad proximū. z ad inimicum. Unde versus Est deus. est animus. est proximus. est inimicus. Diuine nobis precepto legis amādus

De primo dicit Exo. xx. Diliges dominū deū tuum ex toto corde tuo rē. Blosa. Primum z maximū mandatum est vnū deū super omnia diligere. et in eo fundamentum pietatis collocare. Ideo nō dixit cognosces. sz diliges. qz cognoscere vnū deum. propriū est omni humane creature. diligere autē religiosi cordis et recti. In tribus rebo dilectio dei exprimitur vt nihil remaneat in homine qđ non diuine dilectioni subdat. Nam cū dicitur ex toto corde om̄es cogitationes intelligunt. Ex tota ania. om̄es affectōes. Ex tota mēte oīs rō būana qua intelligimus z discernimus Ubi autē dicitur ex tota fronte. bonū p̄seneratōis insinuat. Diligend⁹ est autē de⁹ p̄ seipm. qz ipse ē fons z plenitudo oīm bonorū. Unde q̄cqd extra deū diligit iuste amat z aia a deo fornicat. Vñ Aug⁹. i. ij. li. p̄f. Aia cū auerget